

Varsinais-Suomen ELY-keskus
Kirjaamo
20101 Turku
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

13.10.2023

LAUSUNTO Harjunpään aurinkovoimalahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (VARELY/3487/2023)

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (ELYkeskus) on käsiteltävänä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki 252/2017) mukaista yhteysviranomaisen lausuntoa varten SAJM Holding Oy:n Harjunpään aurinkovoimalahanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Kiitämme mahdollisuudesta lausua arviointiohjelmasta. MTK-Satakunta ja MTK-metsänomistajat lausuvat asiasta seuraavaa:

Nähtävillä olo ja tiedottaminen

YVA-aineisto on mielestämme ollut riittävän ajan nähtävillä vaikutusalueen kunnassa. Tämän lisäksi aineisto on ollut nähtävissä internetissä. Palautetta on voinut antaa kirjallisesti tai sähköpostitse yhteysviranomaiselle.

Hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus, tilaisuuteen on ollut mahdollista osallistua joko paikan päällä tai etäyhteyden välityksellä. Maakuntalehdessä oli sekä ennen yleisötilaisuutta että sen jälkeen kirjoituksia aiheesta, mikä herätti asianosaisia huomaamaan hankkeen ja sen nähtävillä olon.

Huomiot YVA-selostuksen sisällöstä

YVA-selostus on perusteellisesti ja selkeästi laadittu. Hankkeen vaikutukset on tarkasteltu YVA-lain edellyttämällä tavalla. MTK-Satakunta ja MTK-metsänomistajat kuitenkin huomauttavat, ettei hajautetun aurinkovoiman teolliselle tuotannolle ole lausunnon allekirjoitushetkellä olemassa tosiasiallisesti minkäänlaista kansallista sääntelyä. Näin ollen hankkeen voi toteuttaa sen vaikutukset ympäristöön, ihmisiin ja erilaiseen maankäyttöön hyvin pintapuolisesti huomioiden.

Allekirjoittaneet tahot ehdottavat, että hankekehittäjät veloitetaan osallistumaan aktiivisesti aurinkovoimatuotannon reunaehto- ja laatuolosuhteiden laatuolosuhteiden laatimiseen osana Ympäristöministeriön kehitysprojektia. Yhtenä tulokulmana tulee olla aurinkovoimarakentamisen ohjaaminen lähtökohtaisesti valmiiksi puuttomille alueille.

Harjunpään aurinkovoimalahankkeen ympäristövaikutusten arviointiprosessissa on arvioitu kolme vaihtoehtoista toteutustapaa:

VE0: hanketta ei toteuteta

VE1: kokonaispinta-ala 657 ha ja teho 430 MWp

VE2: kokonaispinta-ala 464 ha ja teho 300 MWp

MTK-Satakunta ja MTK-metsänomistajat pitävät tärkeänä Suomen energiahuollon uusiutumiskykyä vähähiilisemmäksi ja energiaomavaraisuuden lisääntymistä. Siksi Harjunpään hanke kannattaa toteuttaa joko VE1 tai VE2 mukaisena. Tuemme hankkeen toteutusta myös siksi, että alueen maanomistajat suhtautuvat hankkeeseen myönteisesti ja ovat allekirjoittaneet alueen maanvuokrasopimukset. Maanvuokrasopimukset tehdään vain maanomistajien vapaaehtoisuuden pohjalta.

Allekirjoittaneet tahot kannattavat hankkeen toteutusta. Toteutuksessa on kuitenkin huomioitava, etteivät maaseudun elinkeinojen toimintaedellytykset heikkene energiakenttien ja linjojen rakentamisen seurauksena.

Suunnittelualue on valtaosin talousmetsää. Koska aurinkovoimatuotannossa paneeleihin ei saa kohdistua lainkaan varjoa, hakataan alueen puusto hankkeen toiminta-ajaksi pois. Tämä aiheuttaa pysyväisluonteista metsäkatoa ja merkittäviä haasteita mm. Suomelle EU:n hiilinieluvaatimusten täyttämiseksi (Lulucf).

YVA-prosessissa tulee tuoda esille mahdolliset hanketoimijoiden kompensatiomenetelmät, kuten metsittäminen hankealueen ulkopuolella.

YVA-arviointiohjelmassa vähätellään tarpeettomasti hankkeen vaikutuksia alueen ympäristöön, esim. s. 18 "...aurinkovoimaloiden merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät suuren pinta-alatarpeen lisäksi mahdollisesti rakennettaviin suurjännitejohtoihin". Sivulla 134 todetaan: "Hanke vaikuttaa ilmastoon myös metsien hiilinielun muutosten kautta, kun hankkeen vaatima pinta-ala raivataan metsästä. Tällöin paikallinen metsän potentiaali toimia hiilinieluna vähenee." Tämä ei pidä paikkaansa, koska avohakattusta kivennäismaasta tulee hiilipäästö. Alue muuttuu uudelleen hiilinieluksi vasta 10 - 20 vuotta alueen metsittämisen jälkeen. Metsittäminen toteutuu Harjunpään aurinkovoimamahankkeen kohdalla vasta useiden vuosikymmenien päästä. Avohakattu turvemaa on kivennäismaatakin voimakkaampi maaperän hiilipäästö. Samoin vähätellään Harjunpään yksittäisen hankkeen kokoa Suomen puuntuotantoon soveltuvan metsämaan pinta-alaan.

Edellä mainitut virheet hiilinielun osalta tulee korjata raportissa.

Kompensaatioksi toimijat tulee velvoittaa metsittämään tuotantoalue tuotantoajan ja vuokrakauden päättyessä.

Arviointiohjelmassa tulee tuoda esille hankkeiden yhteisvaikutukset paitsi läheisen IBV Suomi Oy:n hankkeen, myös Sun 1, Sun 2 ja Sun 3 -hankkeiden kokonaisvaikutukset vähintään Satakunnan metsämaahan, sekä kumulatiiviseen hiilivaraston muutokseen ja metsien hiilinieluun hankkeiden koko toiminta-ajalle.

Hankealueen puuston poiston lisäksi kannot poistetaan ja alueen maasto tasataan. Erityisesti Elvan suokokonaisuuden osalla tultaneen tarvitsemaan kuivatusta eli vesitalouden järjestelyjä haihduttavan ja siten pohjaveden pintaa alempana pitävän puuston poistamisen myötä. Mahdollisten ojitusten aiheuttamat vesistöpäästöt tulee hallita hankealueen sisällä. Vesien tilan seurannassa vesien kemiallisen ja biologisen tilan muutokset tulee kirjata aurinkovoimamahankkeen vaikutuksiksi, ja selkeästi erilleen muusta alueen maankäytöstä.

Toimijat tulee velvoittaa edellä mainittuihin vesiensuojeluratkaisuihin kaikissa hankkeen toteutumiseen johtavissa vaihtoehdoissa.

Aurinkovoimahankkeen ympäristöalueiden taimikkotuhojen lisääntymiselle on havaittavissa riskejä. Taimikkotuhot haastavat metsien uudistamista ja vaikuttavat näin negatiivisesti hiilinielujen syntyyn ja elinkeinon harjoittamiseen. Hankkeen vaikutuksia ympäröivään metsätalouteen on näiltä osin sivuutettu. Hirvieläimiin liittyvien vaikutusten riittäväksi huomioimiseksi on mainittu kulkureitit. Hirvieläinten osalta liikenneonnettomuuksiin liittyvien riskien lisäksi tulee taimikkotuhovaikutukset huomioida.

Materiaalien kierrätettävyyden on huomioitu hyvin. MTK-Satakunta ja MTK-metsänomistajat esittävät, että mahdollisesti maahan jätettävien perustusten osalta noudatetaan erityistä avoimuutta niiden mahdollisista vaikutuksista huomioiden hankkeen jälkeinen ennallistaminen. Perustusten kokonaan poistamisen erityisen syyn vaatimukseksi tulee riittää maanomistajan tarpeet ilman erityisiä lisäselvityksiä.

Tällä hetkellä maanomistajat kokevat, että he eivät saa oikeudenmukaista korvausta yhteiskunnan ja voimansiirtoliiketoiminnan hyväksi tekemistään uhrauksista ja linjoista aiheutuvasta jatkuvasta haitasta. Lisäksi siirtolinjojen sijoittamisesta samoihin johtoaukeisiin aiheutuu usein yksittäisen maanomistajan kannalta hankala kerrannaisvaikutus, vaikka toimintaperiaate onkin maankäytöllisesti järkevä. Erityisen hankala tilanne on voimalaitosten ja muuntamoiden läheisyydessä. Haittojen osalta on pyrittävä uusiin, maanomistajan kannalta oikeudenmukaisempiin korvauskäytäntöihin.

Ympäristö- ja maankäyttövaikutusten minimoiseksi tuotantoalueen siirtolinja Fingrid Oyj sähköasemalle tulee toteuttaa lähtökohtaisesti yhdellä 400 kV noin 500 m maakaapelilla.

Hankealue on pääasiassa maa- ja metsätalouden käytössä. Vaikutukset elinkeinolle ulottuvat koko aurinkovoimalan elinkaaren ajalle. MTK-Satakunta pitää tärkeänä, että mikäli hanke toteutuu, tehdään hankkeessa aktiivisesti töitä erilaisten maa- ja metsätaloutta hyödyntävien rinnakkaisten liiketoimintamahdollisuuksien toteuttamiseksi. Sekä hankkeen suunnittelun että mahdollisen toteuttamisen ja toiminnan aikana pidämme erittäin tärkeänä alueen elinkeinonharjoittajiin kohdistuvien vaikutusten seurantaan sekä mahdollisiin haittoihin liittyvää puuttumista.

Markus Nissinen
Ympäristöasiantuntija
MTK-metsänomistajat

Virve Hindström
Asiantuntija
MTK-Satakunta